

дий, оман високий та ін.). Зрозуміло, що не можна знижувати і цінність проведення екскурсій у природу, де рідкісні і зникаючі рослини можна побачити в природних екотопах та рослинних угрупованнях.

Отже, шляхи вивчення рідкісних та зникаючих рослин у шкільному курсі біології можна розширити не лише в поурочній діяльності, а і при проведенні різних позаурочних і позакласних заходів. Тільки такий комплексний підхід дасть можливість учням набути ґрунтовних природоохоронних знань, розширити їхній кругозір та прищепити навички екологічної культури.

Література

1. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Біологія. 6 — 11 класи. — К.: Шкільний світ, 2001. — 142 с.
2. Біологія. Програма загальноосвітніх навчальних закладів. 7 — 11 класи. — К.: Ірпінь, 2005. — 84 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ АНАТОМІЇ ТА ФІЗІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ В УЧНІВ СПЕЦІАЛЬНИХ ШКІЛ

*Гапон В.В, Саража Н.П., Бакаєнко В.О.
Спеціальна школа № 39 м. Полтава*

Кожен тип шкіл, де учні здобувають початкову неповну середню та середню освіту має свої особливості. Спеціальні школи, наприклад, характеризуються своєю спрямованістю на певний учнівський контингент. Частіше всього це пов'язано із тими вадами у здоров'ї дітей, які відвідують їх. Так, у спеціальній школі № 39 м. Полтави здобувають неповну середню освіту учні із затримкою психічного розвитку (ЗПР). Тому і викладацька діяльність учителя будується так, щоб врахувати психологічні особливості таких учнів, а саме: недостатню пізнавальну активність, яка виявляється у слабкій готовності до напруженої праці, активного пошуку раціональних способів запам'ятовування, невміння дітей правильно організувати та контролювати свою роботу, швидко втомлюватися та ін. [4].

Кожен шкільний предмет цікавий по-своєму. Як свідчить практика, учні нашої школи проявляють певний інтерес і до вивчення біології, а саме розділу „Людина,“ де вони знайомляться з будовою людського організму та його функціями. Для більшості учнів оволодіння знаннями з цього предмету є складним. Тому вчитель біології повинен побудувати свою навчальну діяльність так, щоб вона не лише сприяла вивченню навчального матеріалу, а і враховувала різні типи захворювання дітей, особливості прояву їх поведінки, вміння сприймати матеріал та ін. Значна частина навчального матеріалу з цього розділу біології є складною навіть і для учнів загальноосвітніх шкіл. Що ж стосується учнів із ЗПР, то така складність подвоюється. Тому метою нашої роботи і було розкриття особливостей вивчення розділу „Людина,“ тобто анатомії, фізіології та гігієни людини у спеціальних школах із ЗПР.

Для того, щоб діти із такими захворюваннями змогли сприймати і успішно засвоїти програмові знання, ми поєднуємо різні форми і методи навчання. Причому ретельно підбираємо не лише їх, а і почерговість

використання на уроці: розповідь учителя з елементами бесіди, робота біля дошки, з підручником та зошитом, самостійна робота та ін. В останній час з'явилося багато методичної літератури, допоміжних посібників як для вчителя, так і для учнів, у тому числі і друкованих робочих зошитів з різних розділів біології [1,2,5]. Останні переважно підготовлені для учнів загальноосвітніх шкіл. Нашим же завданням було створення такого робочого зошита, який би враховував специфіку нашої школи. Для учнів із ЗПР ми і розробили „Людина. Робочий зошит. Для 9 класу спеціальної школи. Частина 1”. [3]. На наш погляд, використання його на уроках біології із застосуванням особистісного підходу в навчанні сприятиме підвищенню якості знань. „Робочий зошит” дозволяє урізноманітнити форми і методи роботи на уроці та здійснювати поточний, тематичний контроль знань, умінь і навичок учнів, враховуючи їх вікові та індивідуальні можливості і рівень розвитку. Він містить багато схем, таблиць, малюнків, які дозволяють створити цілісну картину матеріалу, що вивчається, систематизувати знання. Наявність питань і завдань творчого рівня підвищує зацікавленість предметом, створює умови для формування логічного мислення. Виділені ключові слова з теми сприяють кращому засвоєнню матеріалу, акцентують увагу дітей на тих біологічних поняттях, що формуються на уроці. При роботі з „німими” малюнками в учнів активізується зорова пам'ять і вони краще осмислюють вивчений матеріал.

„Робочий зошит” поділений на окремі розділи, які, в свою чергу, містять ряд тем. У кожній з них є допоміжний матеріал, сформульований у вигляді коротких положень. Далі розміщені таблиці, схеми, „німі малюнки,” які вимагають у дитини самостійного виконання. Рубрика „Завдання для самостійної роботи” включає завдання різного типу: гру, тести, заповнення схеми, виконання досліду. Обов'язково до кожної теми пропонується повний чи неповний висновок, який учень доповнює самостійно чи з допомогою вчителя. Він допомагає учневі узагальнити вивчене на уроці. Обов'язковим є „Домашнє завдання”, де учень записує параграф підручника, дає відповіді на поставлені запитання. Є також місце зробити необхідні записи (у рубриці „Для запису”). Важливою складовою нашого зошиту є розділ „Цікаво знати,” де поміщені цікаві дані про органи та їх функції. Наприклад, „3 історії розвитку скелету,” „Чи знаєте ви, що ...” та ін. Після кожного розділу подається „Узагальнення і тематичне оцінювання,” в якому наведено різнорівневі тести, завдання, що вимагають порівняння, доведення.

Протягом першого семестру 2006-2007 н.р. нами було апробовано „Робочий зошит...” у 9-х класах нашої школи. Це дозволило з'ясувати всі позитивні моменти нововведення, а також врахувати виявлені недоліки, які будуть усунені при подальшій роботі.

Отже, використання робочого зошиту із друкованою основою при викладанні біології людини у школі із ЗПР дає змогу вчителю біології урізноманітнити форми і методи навчання, викликати інтерес в учнів до вивчення цього предмету, а також поглибити і закріпити їхні знання.

Література

1. Бугай О.В., Микитюк О.М. Робочий зошит із біології людини. Харків: Веста „Ранок”, 2005. — 95 с.
2. Вихренко М.А., Міус С.М. Зошит з біології учня 8 класу. — К.: Школяр, 2006. — 112 с.

3. Гапон В.В., Бакаєнко В.О Людина. Робочий зошит. Для 9 класу спеціальної школи. Частина 1. — Полтава, 2007. — 103 с.
4. Ілляшенко Т.Д., Бастун Н.А., Сак Т.В. Діти із затримкою психічного розвитку та їх навчання. — К.: ІЗМН, 1997. — 128 с.
5. Середенко С.Г. Біологія: Робочий зошит: 8 клас. Для учнів загальноосвітніх середніх шкіл. — К.: А.С.К., 2006. — 88 с.

ТЕСТОВИЙ КОНТРОЛЬ ЯК ОДИН ІЗ МЕТОДІВ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ У РАМКАХ КРЕДИТНО-МОДУЛЬНОГО НАВЧАННЯ

Гапон С.В.

Полтавський державний педагогічний університет імені В.Г. Короленка

Кредитно-модульне навчання, що запроваджується у вузах, покликане уніфікувати знання студентів і зробити їх конкурентноздатними в умовах ринкової економіки. На сьогодні точаться різні дискусії з приводу переходу на таке навчання, є різні точки зору та перші наслідки його запровадження. Переходом до кредитно-модульного навчання може бути удосконалення та зміна рейтингово-модульної системи оцінювання знань, яке використовується викладачами кафедри ботаніки Полтавського педуніверситету протягом останніх років. Як свідчить практика, набутий нами досвід можна застосовувати в процесі кредитно-модульного навчання, одним з невід'ємних моментів якого є перевірка знань студентів. Особливості її проведення були розкриті нами в попередній роботі [1]. У даній праці ми з'ясуємо особливості використання тестів при вивченні ботаніки, систематики рослин. Характерною рисою опановування знань студентами є вимога здобувати значну частину їх самостійно. Тому викладач, враховуючи все це, так повинен побудувати свою роботу, щоб обов'язково перевірити той матеріал, який студент вивчав самостійно. Як було зазначено нами [1] при перевірці знань з ботаніки ми використовуємо контрольні роботи, тестування, написання і публічний захист реферату, колоквиум та ін. Таке поєднання різних форм контролю дозволяє врахувати індивідуальні особливості студента, дати йому можливість всебічно розкритися як особистості, а викладачеві — перевірити його знання. Тестування як одна із форм перевірки знань студентів застосовується все ширше. Тестові завдання охоплюють окремі теми, розділи, увесь предмет в цілому. Перевага їх в тому, що вони економлять час викладача, а саме — за короткий проміжок часу дозволяють перевірити значний об'єм матеріалу, засвоєного студентами. А студент вчиться висловлювати свої думки стисло, лаконічно. У зв'язку з цим вони і набувають все більшої популярності і використовуються також нами при вивченні ботаніки.

У зв'язку із запровадженням кредитно-модульної системи навчання, весь програмовий матеріал поділений нами на модулі, структуровано програму з ботаніки, підготовлено методичний пакет. Однією із складових частин останнього і є тестові завдання, які дозволяють перевірити знання студентів, набуті в процесі лекційно-лабораторного навчання та самостійної роботи. Курс ботаніки систематики рослин було розділено на 4 модулі: „Водорості,“ „Гриби та лишайники,“ „Археогоніа-